

Zjišťování aktuálního stavu porozumění žáků a poskytování zpětné vazby na 2. stupni

Postup formativního hodnocení

I. Identifikační údaje:

Autor materiálu: Mgr. Aneta Hvězdová

Název školy, na níž autor působí: ZŠ a MŠ Lubná

II. Kontext:

Použitá metoda/strategie formativního hodnocení: Zjišťování aktuálního stavu porozumění žáků a poskytování zpětné vazby na 2. stupni

Cílová skupina: 7. ročník

Předmět, v němž je metoda realizována: zeměpis

III. Realizace a hodnocení postupu formativního hodnocení:

Popis využití vybraného postupu formativního hodnocení (jeho modifikace)

Konkrétní technika/nástroj formativního hodnocení:

- dotazník s otevřenými otázkami
- diskuse

Cíl, který naplňuje: Žáci rozhodnou, která informace o světadílu je pro ně důležitá a hodna zapamatování. Žáci zhodnotí úroveň svých znalostí. Žáci rozhodnou, jakým způsobem by mohli dosáhnout lepších výsledků.

Popis materiálu a jeho využití:

Dotazník (viz příloha 1) slouží žákům k reflektování jejich učebního pokroku v rámci jednoho ze zeměpisných okruhů – Amerika. Také slouží učiteli k poskytnutí zpětné vazby a lze ho vyřešit i jako nástroj pro vrstevnické hodnocení.

Žáci obdrží dotazník tehdy, kdy byl tématu věnován dostatek času a vystřídaný různé učební styly a aktivity. Žáci nejprve vyplní dotazník, každý sám a svým tempem. Poté dotazník odevzdají učiteli, aby si mohl přečíst všechny odpovědi. Např. třetí bod může využít jako podklad k další aktivitě. Následující hodinu dostanou žáci svůj dotazník zpět a ve dvojicích diskutují své závěry. Následuje diskuse celé třídy k posledním dvěma bodům (*Mohl/a bych se naučit víc, kdybych... a Abych porozuměl/a látce lépe, pomůže mi...*). Díky tomu uslyší všichni žáci tipy od všech ostatních a mohou se vzájemně inspirovat.

První dva body dotazníku lze využít např. pro tvorbu myšlenkové mapy.

Dotazník podporuje žáky v sebehodnocení stanovených cílů, ve zjišťování jejich porozumění látce. Slouží také jako zpětná vazba učiteli, který podle něj může upravit nadcházející výuku.

Reflexe:

Pro žáky byl dotazník srozumitelný a ve třídě došlo k pozitivnímu posunu. V různých variantách se objevila myšlenka, že by lepšímu porozumění pomohlo „dávat pozor“ nebo „klid ve třídě“, což je zřejmé i ve vyplněných dotaznících některých žáků (příloha 2: Vyplněné dotazníky 4 a 5). V nadcházejících hodinách byli žáci lépe soustředění a všem se lépe pracovalo. Žáci ocenili písemnou formu, protože nemuseli mluvit před celou třídou a bez přípravy. Na diskusi měli čas se připravit a promyslet si svá stanoviska. Žáci ocenili, že se zajímám o jejich pohled a že mohou vyjádřit svůj názor.

Odpovědi z bodu 3 jsme využili i v dalších hodinách jako témata projektů. Žáci ocenili, že se mohou věnovat oblasti, která je nejvíce zajímavá, a byli díky tomu při činnostech více aktivizováni. Nejvíce se opakovaly odpovědi „Aljaška“, „Brazílie“ a „Mexiko“.

Někteří žáci měli problémy s otevřenými otázkami, chtěli raději vybírat z možností. S těmi jsme problémové otázky prodiskutovali, navrhli možné odpovědi, ze kterých by si chtěli vybrat. Do dotazníku žáci napsali až svou finální odpověď. Příští aktivitu zaměříme na proces sebehodnocení, které je konstruktivní a žák na něm pak bude schopen stavět.

Reflexe žáků:

Pro ilustraci uvádím odpovědi, které jsem od žáků obdržela. Větu „*Mohl/a bych se naučit víc, kdybych...*“ žáci nejčastěji doplnili odpověďmi jako: „*kdybych dával/a víc pozor*“, „*kdybych se víc soustředil/a*“. Zajímavé byly i další odpovědi, např. „*kdyby nebyl covid*“ (žákovi nevyhovovala distanční výuka) nebo „*kdyby mě to bavilo*“ (žákyni přitom podle bodu 2 zaujalo všechno). V těchto případech je pak dobré s danou žákyní diskutovat rozpor mezi odpověďmi na začátku a na konci dotazníku.

Díky dotazníkům jsem se dozvěděla, že by hlubší porozumění tématu mohly podpořit tyto strategie: větší soustředění, skupinové práce, referáty. Tyto odpovědi jsem se snažila reflektovat v projektech, které na dotazník navazovaly (viz výše) a žáci je zpracovávali ve skupinách. Stydlivější žáci, kteří se při skupinové práci zapojovali málo, si mohli dobrovolně připravit referát.

Doporučení při využití v praxi:

- Vyplnění dotazníku zabere hodně času, obzvlášť pokud na takové dotazníky nejsou žáci ještě zvyklí. Tento dotazník zabral žákům cca 35 minut.
- Při diskusi ve dvojicích doporučuji nechat žáky, aby si svého partnera do dvojice vybrali sami. Tím pro ně bude snazší mluvit otevřeně a nebudou se stydět.
- Jakmile už učitel dotazník nepotřebuje, doporučuji vrátit ho žákům k uložení do portfolia, aby se k němu mohli vrátit a případně zhodnotit svůj pokrok.

IV. Přílohy, které dokumentují daný postup formativního hodnocení:

Příloha 1: Dotazník – nevyplněný

Příloha 2: Ukázky vyplněných dotazníků

V celém materiálu (včetně příloh) jsou použity fotografie, pracovní listy, obrázky, grafy atd. autora (pokud není uvedeno jinak). Fotografie jsou zároveň v souladu s GDPR.